

i
EIROPAS PARLAMENTA

VĒLĒTĀJU GAIDU PĒTĪJUMS

2020

Eiropas Parlamenta
birojs Latvijā

PĒTĪJUMA SATURS

- 1..... [Par pētījumu](#)
- 2..... [ES galvenie izaicinājumi](#)
- 3..... [EP deputātu uzdevumi](#)
- 4..... [COVID-19 krīzes pieredze](#)
- 5..... [ES atbalsts Latvijai pandēmijas laikā](#)
- 6..... [ES finansējuma ieguldīšanas prioritātes Latvijā](#)
- 6..... [ES līdzekļu ieguldījuma Latvijā novērtējums](#)
- 7..... [Atbalsts ES centralizācijai](#)
- 8..... [Piederība Latvijai un ES](#)
- 9..... [Iedzīvotāju rīcība dabas aizsardzībai](#)

Par pētījumu

Laikā no 2020. gada 1. augusta līdz 3. septembrim Rīgā un Latvijas novados **jau piekto reizi tika īstenots Eiropas Parlamenta (EP) Vēlētāju gaidu pētījums**. Kopumā tika intervēti 250 respondenti, veicot padziļinātas intervijas (galvenokārt klātienē). Intervēti pilngadīgi Latvijas iedzīvotāji – aktīvi pilsoņi, kuri pārstāv dažādas interešu grupas un demogrāfiskos tipus. Pētījuma rezultātus saņems no Latvijas ievēlētie EP deputāti, kuriem tie sniegs padziļinātu ieskatu Latvijas interešu grupu skatījumā uz ES politiku un palīdzēs darbā pie jauniem ES likumiem.

Pētījuma mērķis bija uzzināt interešu grupu viedokļus un noskaņojumu par EP darba prioritātēm un Eiropas Savienības (ES) galvenajiem izaicinājumiem:

- ko respondenti sagaida no EP deputātiem, lai ES pārvarētu Covid-19 radīto krīzi,
- ko sagaida no EP deputātiem, lai 3-5 gadu laikā uzlabotu dzīves kvalitāti Latvijā;
- kā ieguldīt ES piešķirto naudu Covid-19 krīzes seku mazināšanai;
- kā veicināt zaļāku domāšanu un rīcību.

Pētījumā **secināts**, ka 2020. gadā kā galvenā aktualitāte respondentu atbildēs iezīmējusies COVID-19 izraisītā ārkārtas situācija, kas arī izcēlusi vajadzību pēc vienotu standartu nodrošināšanas ES gan lēmumu pieņemšanas, gan iedzīvotāju dzīves kvalitātes ziņā. Kā prioritāte nosaukta COVID-19 seku likvidēšana ekonomikā tuvāko divu gadu laikā, kam sekotu ieguldījums Latvijas ilgtspējīgā ilgtermiņa attīstībā tuvāko 5 gadu laikā. Pētījumā secināts, ka augusi piederība Latvijai un ES.

Pētījumā iekļautās interešu grupas: uzņēmēji (ražotāji, tirgotāji, lauksaimnieki u.c.), jaunatne, pārvaldes iestāžu pārstāvji, dažādu jomu aktivisti, kultūras un izglītības darbinieki, kā arī transporta un tūrisma speciālisti. Pētījuma respondentu atlasē tika ievērota plaša demogrāfisko tipu pārstāvēniecība, atlasot balsstiesīgos respondentus, kuru skaitā būtu dažādas vecuma grupas, dzimumi, aptverot gan latviešus, gan citu tautību pārstāvjus, gan pilsētu, gan lauku iedzīvotājus no Rīgas un Latvijas reģioniem.

Pētījuma gaitā tika intervēti respondenti no vairāk nekā 80 Latvijas vietām: Aglona, Alūksne, Amata, Auri, Ādaži, Babīte, Baldone, Balvi, Barkava, Bārta, Bēne, Bērze, Cēsis, Cibla, Daugavpils, Dobeles, Durbe, Eleja, Gailīši, Gavieze, Glūda, Grobiņa, Ikšķile, Ilūkste, Jaunalūksne, Jaunbērze, Jelgava, Jēkabpils, Jūrmala, Kalupe, Kandava, Kārsava, Krimūnas, Kuldīga, Liepāja, Limbaži, Līgatne, Līvberze, Lubāna, Ludza, Madona, Mālpils, Mārupe, Medze, Mērdzene, Miltiņi, Nirza, Nīca, Ogre, Olaine, Ozolnieki, Pāvilosta, Preiļi, Priekule, Pušmucova, Ragana, Rauna, Rēzekne, Rīga, Ropaži, Rucava, Saulkrasti, Sigulda, Silakrogs, Slampe, Smiltene, Stopiņi, Suntaži, Šķībe, Tadaiki, Tērvete, Titurga, Tukums, Tume, Turlava, Valgunde, Valmiera, Vecpiebalga, Vecpils, Ventspils, Vilce, Zebrene, Zūras.

ES galvenie izaicinājumi

Jāierobežo COVID-19, tā izveidošanās iemesli un likumsakarības, lai spētu to apturēt. Jāpārvar ekonomiskā un emocionālā krīze. Droši jāatver robežas visām valstīm. Jāaktualizē klimata pārmaiņas, lai cilvēki saprastu, ka tas patiešām ir ļoti svarīgi, jo strauji attīstās globāli notikumi. Jāgūst vienlīdzība gan starp dalībvalstu dzīves līmeni, gan atsevišķi starp dzimumiem un minoritātēm

Jaunā zinātniece (Latgale). Latvijai izjūt izteiktu piederību, ES – mērenu. Uzskata, ka Latvija bez ES atbalsta COVID-19 pandēmijas laikā nebūtu varējusi iztikt

Ja iepriekšējo Vēlētāju gaidu pētījumu rezultātos liels akcents bija uz “Brexit” raisītajām problēmām, bēglu integrāciju, terorismu un iespējamiem starpvalstu konfliktu draudiem, tad šogad respondentu atbildēs kā aktualitāte iezīmēta vīrusslimība **COVID-19**. Šī slimība radījusi satricinājumus veselības jomā, emocionālajā pasaulē, biznesā, izglītībā un ikdienas saziņas formās. Tikpat kā visi respondenti savās atbildēs kā ES galveno izaicinājumu min COVID-19 iespējami ātrāku pārvarēšanu un seku novēršanu.

Kā slimības izraisīto seku likvidēšanai **prioritātes** minētas (1) ekonomikas stabilizācija, (2) atbalsts smagāk cietušajām nozarēm, (3) medicīnas jomas izvirzīšana priekšplānā, (4) ES daudzgadu budžeta godīga apguve, (5) drošība par nākotni. Vienlaikus respondenti uzsver, ka nedrīkst aizmirst par cilvēku mentālo veselību, ko radījusi pēkšņā ikdienas socializēšanās maiņa, vientulība un attālināts darbs.

Arī tie respondenti, kas minējuši, ka slimības nopietnība ir pārvērtēta, tomēr vēlas no politiķiem aktīvu rīcību, lai **dzīve atgrieztos pirmskrīzes līmenī**.

Respondenti minējuši, ka izaicinājumus sagādātu gan ES paplašināšanās, gan dalībvalstu “noslēgšanās sevī”. Svarīgi **saglabāt ES vienotību** un ciešāku sadarbību krīzes situācijās. Tāpat norādīts, ka dalībvalstīs atdzimst nacionālisma idejas, kas var ietekmēt lēmumu pieņemšanu ES kopumā.

Atsevišķi respondenti minējuši, ka ES varētu briest demokrātijas krīze, ko veicina **Polijas un Ungārijas atsevišķi autoritārie lēmumi**, tāpēc jādomā par demokrātisko vērtību stiprināšanu ES līmenī, lai sabiedrība ticētu ES nākotnei un tā “nejuktu pa vilēm”. ES vienotību un nāciju saliedēšanu respondenti skata kā svarīgu arī tāpēc, lai panāktu ātrus un racionālus lēmumus ekonomikas normālai funkcionēšanai un COVID-19 apkarošanai.

COVID-19 kontekstā respondentus satrauc katras dalībvalsts **atšķirīgā pieeja sabiedrības informēšanai** par COVID-19 un rīcība slimības izplatības mazināšanai, tāpēc respondenti sagaida no ES vienotus rīcības modeļus par masku lietojumu, ierobežojumiem, ceļošanu starp valstīm un ekonomikas atveseļošanu, godīgi un mērķtiecīgi sadalot finansējumu un ieguldot to jomās, kas palīdz iziet no krīzes un nodrošina izaugsmi bez liekas birokrātijas un korupcijas.

Retāk respondenti minējuši **citus pašreizējos ES izaicinājumus**: jāvienojas par efektīvu un pārskatāmu līdzekļu kopumu ES cīņai ar klimata krīzi, jāmazina urbanizācijas sekas (piemēram, gaisa un ūdens piesārņojums, koku izciršana un lauku iztukšošanās), kā arī krīzi Baltkrievijā.

Tāpat respondenti norādījuši, ka jāpārvar dažādi tehnoloģiskie izaicinājumi, piemēram, atsevišķu profesiju izzušana (roku darbu aizstāj automatizētas ierīces), attālinātā darba likumiskā rāmja un iemaņu noslīpēšana, lai nerastos procesu pārrāvumi, kā arī svarīgi pievērst uzmanību izaicinājumiem, ko rada mākslīgā intelekta attīstība.

EP deputātu uzdevumi

Ciešāk jāsadarbojas Eiropas ietvaros, nepieciešama centralizētāka rīcība un risinājumi, jo pašlaik katra dalībvalsts darbojas pēc savas saprašanas

Tūrisma jomas pārstāve (Vidzeme). Uzskata, ka ES galvenais izaicinājums pašlaik ir imigrācija

Interviju gaitā interešu grupu pārstāvjiem tika vaicāts, kas, viņuprāt, ir **svaīgākais EP deputātu uzdevums**, lai Latvija un Eiropas Savienība izietu no COVID-19 izraisītās krīzes.

Respondentu skatījumā, galvenais EP deputātu uzdevums, **lai palīdzētu Latvijai**, ir ar politiku un vīziju veidot maksimāli piemērotu vidi uzņēmējdarbības atveseļošanai un attīstībai, lai mazinātu bezdarbu, kā arī veltīt spēkus medicīnas jomas stiprināšanai.

Eiropas līmenī no EP deputātiem tiek gaidītas **ekonomiski pamatotas vadlīnijas dalībvalstu vienotai izejai no veselības krīzes situācijas un ekonomikas atjaunošanai**. Tiek sagaidīta kopīga nostāja par Covid-19 ierobežojumiem, vienota statistika par saslimušajiem, kā ar tiek prasīts, lai tiktu veidotas medicīnas preču rezerves un EP deputāti iestājas **pret vīrusa izplatības pārvēršanu peļņā**. Svarīgi izstrādāt ES kopīgo un katrai valstij piemērotu civilās aizsardzības plānu, lai jaunu krīžu gadījumā spētu reaģēt ātrāk un operatīvāk. Aktualizēta arī dezinformācijas izplatība, kuras ierobežošana gan nedrīkstētu ietekmēt runas brīvību.

Respondentiem tika vaicāts, kas būtu “galvenie Eiropas Parlamenta deputātu **uzdevumi, lai uzlabotu jūsu dzīves kvalitāti pēc 3-5 gadiem**”. Lielākoties respondentu izvirzītie uzdevumi sasaucas ar iepriekš minēto darbu pašreizējās krīzes novēršanai, panākot labvēlīgākus nosacījumus tieši Latvijai. Vienlaikus akcentēts, ka jānodrošina miers un stabilitāte ES, kā arī jābūt vienādai attieksmei pret visiem ES pilsoņiem un reģioniem, neveidojoties atstumtajiem “nostūriem”, attiecīgi interešu grupas sagaida, ka deputāti primāri darbosies Latvijas interešu labā.

Intervijās izskanēja doma, ka **Eiropa būtu “pilnīgāk jāievieš” Latvijā** – ne tikai patēriņa cenām, kā to pieredz respondenti, bet arī (1) algu un pensiju apmēram, (2) saņemto veselības aprūpes pakalpojumu kvalitātei jātuvojas ES vidējam līmenim, (3) jāmazina vietējo institūciju policejiskums, (4) vairāk jāveicina saikne ar iedzīvotājiem un jāiesaista sabiedrība vairāk jau pirms lēmumu pieņemšanas, lai cilvēki sevi aktīvāk apzinātos kā daļu no ES. Iedzīvotāji arī norāda uz (5) piesārņojuma problēmas risināšanu, kas tieši ietekmē sabiedrības veselību: aktīvāko iedzīvotāju vērtējumā “zaļumam” un “bioloģiskumam” jābūt nevis populistiskam sauklim, bet gan pārdomātas rīcības kopumam (piemēram, pausta kritika gudrona dīķu tīrīšanai par ES naudu, šauboties par ūdens kvalitāti apkaimē; paustas bažas par pārtikas ražotāju iespējām manipulēt ar uzrakstiem uz produktu iepakojumiem; kā arī mudināts nodrošināt videi draudzīgākas pārvietošanās infrastruktūru).

Intervētie arī mudina atcerēties, ka atbalstam zinātnei kā prioritātei jābūt pastāvīgi, nevis tikai tad, kad steidzami nepieciešams izstrādāt vakcīnu.

Atsevišķi respondenti arī rosina ar regulu piespiest dalībvalstis samazināt darbaspēka nodokļus; vienādot minimālās algas aprēķināšanas metodi; nepieļaut monopolsituācijas; vairāk nodrošināt pieejamību bezmaksas fiziskajām aktivitātēm, lai stiprinātu sabiedrības veselību; saglabāt kristīgās vērtības; veicināt toleranci pret minoritātēm; sekmēt atbalstu pirmā mājokļa iegādei; līdz ar dzīves “pārceļanos” vēl lielākā mērā uz virtuālo vidi, stiprināt lietotāju kiberdrošību, īpaši tas attiecināms uz bērniem un senioriem, kā arī lielām datu bāzēm.

COVID-19 krīzes pieredze

Psiholoģiski un no biznesa viedokļa neziņa ir vissliktākais, kas var būt. Nav iespēju plānot turpmāko darbību

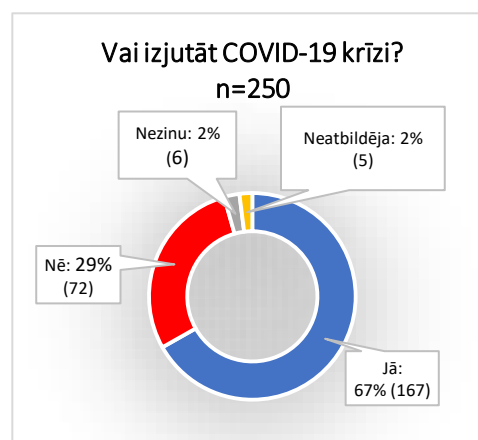
Pašvaldības iestādes pārstāvis (Rīga). Izjuta krīzi

Protams, bija stress, satraukums un neziņa. Tas bija biedējošs laiks, jau aizmirsies, bet bija tā, ka nevar aizmigt, visādas domas galvā

Iedzīvotāju biedrības aktīviste (Pierīga).
Krīzi finansiāli neizjuta, bet nācās strādāt no mājām

Vairums interešu grupu pārstāvju (167 jeb 67 %) norādījuši, ka izjutuši COVID-19 krīzi, lai gan teju trešdaļu (72 jeb 29 %) krīze personīgi neskāra.

Distancēšanās no kolēģiem, radiem un draugiem, daudziem cilvēkiem radīja **nomāktību, vientulības** izjūtu, kā arī jaunā situācija nozīmēja neziņu un satraukumu par nākotni darba ziņā. Respondenti galvenokārt **pozitīvi** novērtējuši iespēju saņemt **dīkstāves pabalstus**, tomēr ne visiem tie piešķirti. Savukārt trūcīgākajām ģimenēm noderēja dažādas pārtikas pakas. Daudzi arī vērsās pie savas bankas, lūdzot izmantot **kredīta brīvdienu** iespējas, kas savukārt nozīmē lielākus maksājumus vēlāk.

Finansiālas problēmas radīja arī **atceltie lidojumi** un repatriācijas reisi. Respondenti norādījuši uz patērētāju tiesību pārkāpumiem – no lidsabiedrībām ilgstoši netika saņemta informācija par biļešu atmaksu, citi sūdzējās, ka repatriācijas reisu biļešu cenas bijušas augstas un neviena no pārvaldes institūcijām tām nebija noteikusi cenu griestus. Strādājot pie nākotnes krīžu plāniem, tas būtu jāmaina.

Ārkārtas stāvoklis mainījis iedzīvotāju ikdienu, piemēram, darbu biežāk veica **attālināti**, kas prasīja pielāgošanos ne tikai no darba devēja puses, bet arī ģimenē saistībā ar izglītības nodrošināšanu. Respondenti norādījuši uz **grūtībām saņemt medicīnas pakalpojumus**, kas nebija saistīti ar COVID-19 ārstēšanu.

Lielu izaicinājumu līdz ar krīzi piedzīvoja **tirgotāji, kuri nonāca mainīta pieprasījuma un jaunu prasību priekšā** – nācās izturēt pircēju paniku un atsevišķu preču deficītu (kas radies sociālo tīklu izplatīto ziņu ietekmē), nodrošināt dezinficēšanas un distancēšanās prasības, kā arī rūpēties par darbinieku - vecāku iespējām strādāt apstākļos, kad mājās paliek mazāki bērni. Palielinātu pieprasījumu norādījuši ēdienu piegādātāji, kā arī mazumtirgotāji, kas nodrošina iepirkumus internetā (piemēram būvniecības preces un mājlietas), savukārt ar samazinātu pieprasījumu saskārās tirgotāji, kuru nozares saistītas ar izklaidi un cilvēku pulcēšanos (grieztie ziedi, lietišķais un svētku apģērbs). Mazumtirgotājiem joprojām nākas investēt līdzekļus, lai nodrošinātu tirdzniecību ar minimālu kontaktēšanās un vīrusa pārnese risku.

Krīze smagi skāra tūrisma jomu. Slēdzot robežas, krīze tūlītēji ietekmēja viesnīcas un ēdinātājus, kam ir sezonāli ienākumi, liekot pielāgoties jaunajam pieprasījumam – nodrošināt piedāvājumu Latvijas un kaimiņvalstu tūristiem. Tūrisma jomas pārstāvji norādījuši, ka krīze ļāvusi radīt jaunus tūrisma produktus, piemēram, nakšņošanu siena gubā, domāts par jauniem pārgājienu maršrutiem, piknika turzu u.c. Lielākās **neskaidrības saistītas ar jaunajām prasībām dezinfekcijas nodrošināšanai**, lai pasargātu tūristus un savus darbiniekus, jo neesot laicīgi izstrādātas vienotas vadlīnijas nepieciešamo sanitāro prasību ievērošanai.

Komentējot risinājumus krīzes situācijās, respondenti rosinājuši, ka ES institūcijām būtu jāizstrādā **vienotas un uz visām dalībvalstīm attiecināmas vadlīnijas** un nosacījumi dažādās nozarēs. Nepieciešama vienota informācija par saslīmstību; cenu ierobežojumi maskām un repatriācijas reisiem; jānosaka, kā publiskajām vietām (piemēram, veikaliem, pārtikas ražotnēm) ir jāinformē sabiedrību par darbinieku saslimšanu un kādi tieši mēri jāpieņem, lai ierobežotu infekcijas izplatību.

Tāpat interešu grupu pārstāvji mudinājuši sekmēt darbu pie kvalitatīvas vakcīnas izstrādes, aizliegt tās komercializāciju un nodrošināt lielāku finansējumu medicīnai kopumā – ne tikai COVID-19 izplatības ierobežošanai, kā arī līdzsvarot ierobežojumus ar uzņēmējdarbības bremzēšanu, lai neradītu vēl lielāku krīzi.

ES atbalsts Latvijai pandēmijas laikā

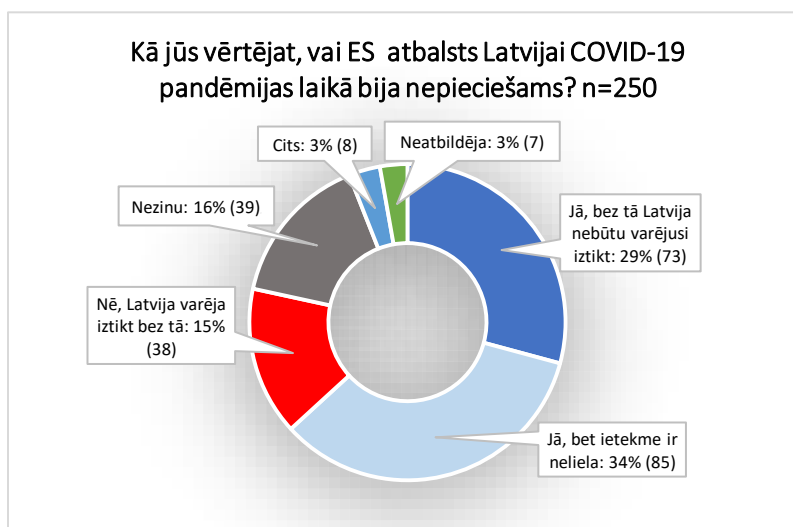
Atbalsts ļauj mazināt kļūdas, lai krīzē nesāktu drudžaini rīkoties. Apziņa, ka atbalsts – ja vajag, būs pieejams, – morāli palīdz

Pašvaldības pārstāvis (Zemgale). Uzskata, ka ES naudu jāiegulda gudri un tālredzīgi, lai atbalstītu uzņēmējdarbību, to nevar īstermiņā “apēst”

Lūgti novērtēt, vai ES atbalsts Latvijai COVID-19 pandēmijas laikā bija nepieciešams, vairums respondentu atbildējuši apstiprinoši: **29 % teikuši, ka Latvija bez tā nav varējusi iztikt**, bet nedaudz vairāk nekā trešdaļa (34 %) uzskata, ka ietekme ir neliela, savukārt 15 % domā, ka Latvija varēja iztikt bez ES atbalsta. Lielākoties **respondenti nezināja, kādiem nolūkiem ES atbalsts tika sniegts**, tomēr vairākkārt minēts, ka **solidaritāte un savstarpēja palīdzība krīzē bijusi ļoti svarīga** – ne tikai ES palīdzība kādai no dalībvalstīm, bet arī valstu izpalīdzība viena otrai.

Atsevišķi respondenti šaubījās, vai atbalsts tika izmantots godprātīgi un vai līdzekļi tiešām sasniedz patieso mērķi, nevis “ierīpo politiku kabatās”.

Pausta arī kritika ES rīcībai: **resursi – arī politiskie – krīzē varēja būt iedarbīgāki, piemēram, Itālija tika “atstāta novārtā” cīņā ar vīrus slimību**, trūka vienotas pozīcijas attiecībā par masku lietojumu un mazumtirdzniecības cenu, kā arī aviokompānijām un prāmjiem bija iespēja būtiski palielināt biļešu cenas, ja bija liels pieprasījums no repatriantu puses. Norādīts arī, ka ES atbalsts un kontrole

nepieciešama arī tad, kad vakcīna pret COVID-19 būs izstrādāta, lai tā būtu pieejama visiem, un nebūtu pieļaujams, ka dalībvalstis savstarpēji konkurētu par vakcīnas pieejamību.

ES finansējuma ieguldīšanas prioritātes Latvijā

Piešķirt finansējumu tautsaimniecības attīstībai un mazināt birokrātisko slogu, lai arī mazie un vidējie uzņēmumi saņemtu ES līdzfinansējumu. Jāvienkāršo finansējuma saņemšanas procedūra

Pašvaldības vadītājs (Kurzeme). Uzskata, ka ES galvenais izaicinājums ir izeja no COVID-19 finanšu krīzes

Atbildot uz jautājumu “Kādas, jūsaprāt, ir prioritātes ES naudas ieguldīšanai Latvijā?” vairums respondentu norādījuši, ka pašlaik nepieciešams stabilizēt visas tās tautsaimniecības nozares, ko ietekmējusi COVID-19 krīze, savukārt tuvākajos divos līdz piecos gados jāstiprina ekonomikas izaugsmi, atbalstot uzņēmējus un lauksaimniecības nozares, kā arī nepieciešams domāt par infrastruktūras attīstību un atbalstu inovācijām.

Prioritātes pašlaik saistītas ar COVID-19 krīzes seku likvidēšanu: (1) atveseļot ekonomiku, sniegt atbalstu nozarēm, kas cietušas visvairāk; (2) stabilizēt Latvijas finanšu sistēmu; (3) palīdzēt mediķiem (algas, iekārtas, ārstu pieejamība, lai nav jāgaida ilgstoši rindās; personāla noturēšana darbā); (4) ieguldīt cilvēkresursos, veicināt pārkvalifikāciju; (5) sakārtot autoceļus; (6) tūrisma veicināšana, jo tas ir būtiski citu nozaru “sildīšanai”; (7) mācībspēku atalgojums un zinātnes attīstība; (8) epidemioloģisko risku novēršana darbavietās; (9) digitalizācijas sekmēšana; (10) sporta un kultūras nozares atdzīvināšana; (11) jauniešu bezdarba mazināšana.

Prioritātes turpmākajos divos līdz piecos gados saistītas ar ekonomikas izaugsmi: (1) visās jomās turpināt uzņemto attīstības kursu un sekmēt jomas, kas veicina izaugsmi; (2) veicināt ilgtspējīgu infrastruktūru; (3) apturēt lauku iztukšošanos un attīstīt arī attālus reģionus; (4) pievērsties vides aizsardzībai; (5) mazināt korupciju; (6) integrēt darba tirgū cilvēkus ar īpašām vajadzībām; (7) attīstīt jaunās tehnoloģijas; (8) mazināt sociālo nevienlīdzību; (9) nodrošināt mūsdienīgu izglītību un sekmēt zinātnei.

ES līdzekļu ieguldījuma Latvijā novērtējums

Infrastruktūras apstākļi uzlaboti. Butaforiskie projekti arī ir. Vide ir uzlabojusies, nenoliedzami un redzami!

Ražošanas jomas pārstāvis (Zemgale). Skalā no -5 līdz +5 efektivitāti tam, kā Latvija pēdējos piecos gados ir ieguldījusi attīstībā ES līdzekļus, vērtē ar atzīmi +2

Respondentiem tika lūgts novērtēt ar atzīmi no -5 līdz +5 efektivitāti tam, **kā Latvija pēdējos piecos gados ir ieguldījusi attīstībā ES līdzekļus.**

Vidēji kritērijs novērtēts ar atzīmi **+1,3**; visvairāk respondentu novērtējuši ar atzīmi +3 (64 jeb 26 %) un +2 (51 jeb 20 %), tomēr visnotaļ daudz respondentu (32 jeb 13 %) snieguši arī negatīvas atzīmes, no tiem seši (2 %) snieguši arī zemāko vērtējumu -5, savukārt augstākos vērtējumus +5 snieguši četri respondenti (<2 %) un ar +4 šo kritēriju novērtējuši 12 respondenti (5 %), bet 39 (16 %) respondenti vērtējuši neitrāli, dodot atzīmi 0. Uz šo jautājumu neatbildēja vai nezināja sniegt atbildi 30 respondenti (12 %).

Pozitīvi vērtēta ceļu segumu atjaunošana; skolu un citu būvju (piemēram, baznīcas, stadiona) tapšana; jauniešu iespējas piedalīties dažādos izglītības un pieredzes pilnveides projektos; uzņēmumu iespējas ieguldīt līdzekļus attīstībā.

Negatīvi vērtēts tas, ka ES līdzekļu apguve, pēc respondentu domām, veicina korupciju (interesu konflikti, pietūvinātas SIA, mākslīgi palielinātas projektu cenas), nav taisnīga līdzekļu sadale, daudz ieguldītās naudas izlietots nelietderīgi, bez stratēģiskā redzējuma, tā nonāk "projektu darboņu un politiku kabatās" un objektos, kam nav ilgtermiņa nozīmes. Skandālu rezultātā nauda reizēm netiekot apgūta vispār (minētais piemērs - Daugavpils dzelzceļa šķirošanas stacijas gadījums).

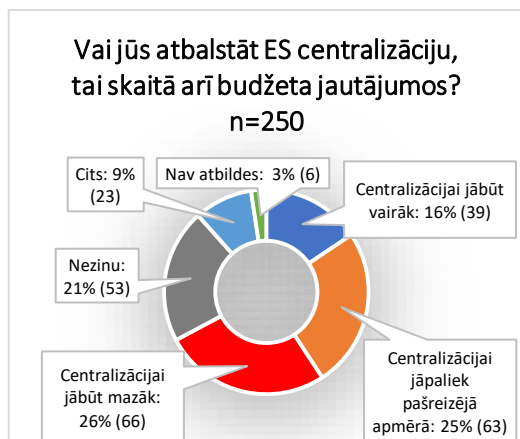
Respondenti uzskata, ka naudas apguvi traucē birokrātija un ierēdņu neizpratne par projekta tēmu (piemēram, kādā no zinātnes jomām).

Interesu grupu pārstāvji mudina **izstrādāt valstī ES naudas ieguldīšanas stratēģiju ar kompleksu attīstības vīziju**, kā arī pieteikumu nosacījumus veidot tādus, lai tie būtu viegli pārskatāmi un īstenojami. Respondenti vēlas mazināt **birokrātiju** visos projekta īstenošanas etapos, nodrošināt finansējuma pieejamību plašākam saņēmēju lokam, kā arī īstenot godīgu ieguldījumu kontroli.

Atbalsts ES centralizācijai

Jautājums, kas ir tas rāmis un kam jāpaliek dalībvalstu kompetencei. Kaut kādai centralizācijai ir jābūt - atkarībā no jomām. "Rail Baltica" ir pozitīvais piemērs

Transporta jomas pārstāvis (Rīga)

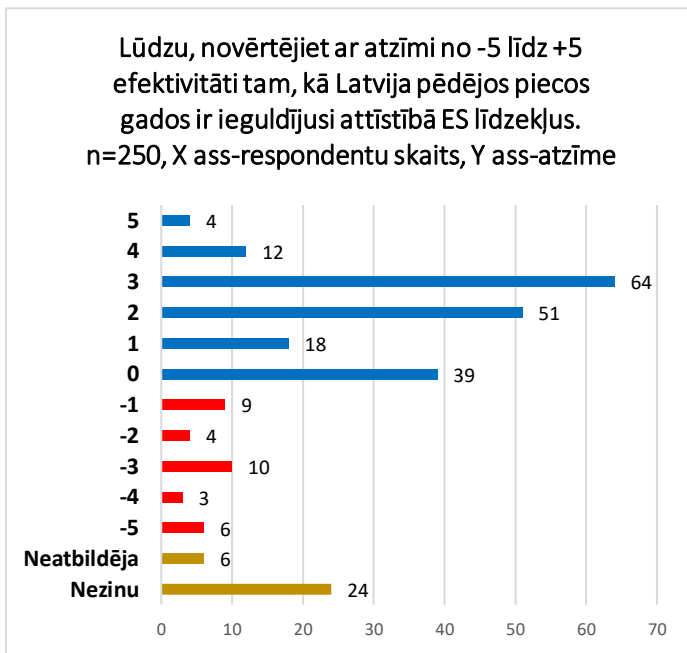

Interesu grupu viedoklis par to, ka ES būtu nepieciešama lielāka centralizācija, tai skaitā budžeta jautājumos, būtiski atšķiras. Ideju, ka nepieciešama tālāka centralizācija, atbalstījuši 16 % respondentu, bet ideju, ka tai jāpaliek pašreizējā apmērā, – ceturtdaļa respondentu (25 %). Nedaudz vairāk (26 %) uzskata, ka nepieciešama ES lēmumu decentralizācija.

Daļa respondentu pauda citu atbildi vai atzina, ka nav viedokļa šajā jautājumā.

Komentējot centralizācijas apmēru, interešu grupu pārstāvji norādījuši, ka centralizācija varētu palielināt ES vienotību,

tomēr valstīm jāpaliek neatkarīgām, it īpaši ekonomikas jomā, kamēr teritoriālās aizsardzības ziņā un krīžu brīžos centralizācija varētu būt lielāka.

Centralizācijas idejas kritiķi norādījuši, ka Latvijai jāpaliek neatkarīgai savu lēmumu ziņā un lielāka centralizācija ne tikai nav vajadzīga, bet arī tā nemaz nav iespējama, jo sāktos iebildumi no vairāku valstu eiro skeptiķiem.

Piederība Latvijai un ES

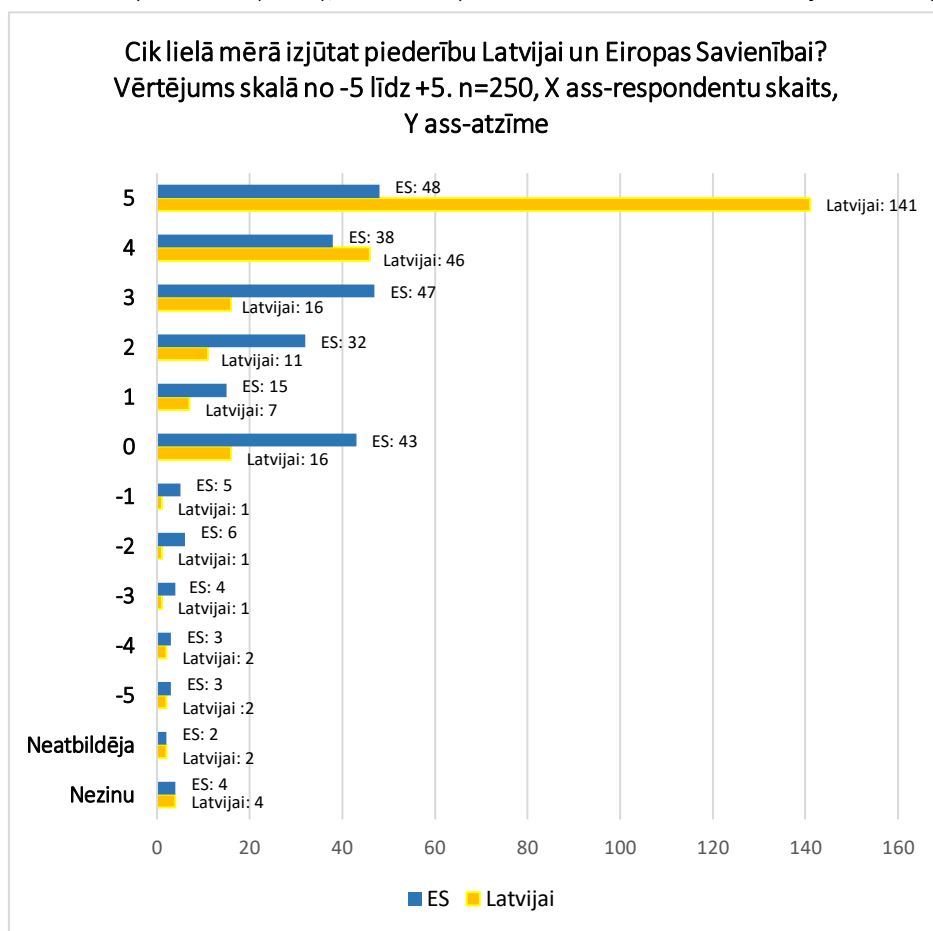
Patīk, ka nav robežu, jūt rūpes par cilvēku. Izjūtu piederību ES, bet Latvija tomēr tuvāka

Transporta jomas pārstāvis (Rīga), piederību Latvijai vērtē ar +5, ES ar +4

Man ir svarīgas manas saknes paaudžu paaudzēs, latviskā kultūra, lai mani bērni ir latvieši, lai kur viņi nākotnē izvēlētos dzīvot. Lepojos ar savu valsti. ES ir nedaudz mākslīgs veidojums, var gadīties, ka vienā brīdī tā vairs nav. ES man nozīmē drošību un aizsardzību

Tūrisma jomas pārstāve (Vidzeme), piederību Latvijai vērtē ar +5, ES ar +2

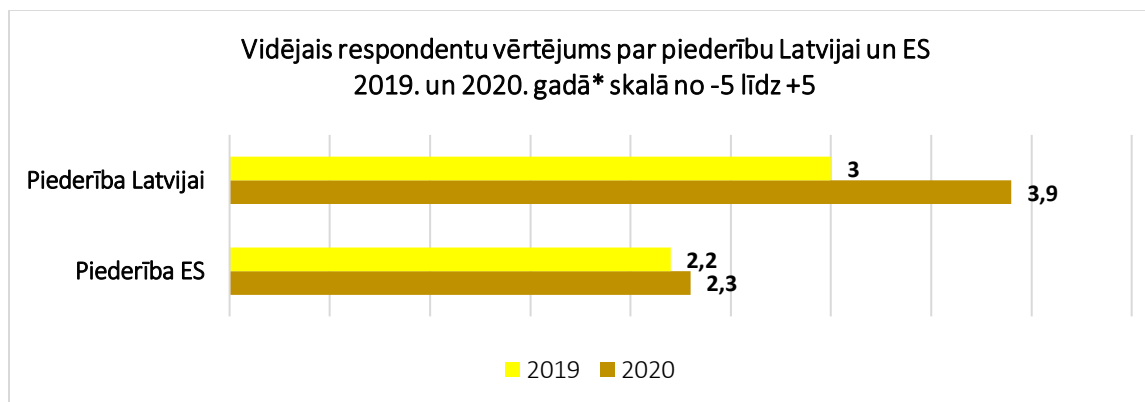
Respondenti tika aicināti novērtēt skalā no -5 līdz +5 to, cik lielā mērā izjūt piederību Latvijai un ES. **Piederība Latvijai vidēji novērtēta ar +3,9, bet piederība ES ar +2,3.** Maksimālo vērtējumu +5 Latvijas piederībai devis 141 respondents (56 %), kamēr ES piederību ar šo atzīmi novērtējuši 48 respondenti (19 %).

Piederību Latvijai ar pozitīvu atzīmi vērtē 221 respondents (88 %), bet negatīvu atzīmi sniedz 7 respondenti (3 %), neitrālu vērtējumu 0 snieguši 16 respondenti (6 %). Piederību **ES ar pozitīvu atzīmi vērtē 180 respondenti (72 %), bet negatīvu 21 respondents (8 %), neitrālu vērtējumu 0 snieguši 43 respondenti (17 %).**

Maksimālo atzīmi piederībai Latvijai snieguši visu interešu grupu pārstāvji, ES – biežāk jaunatnes un kultūras jomas pārstāvji. Zemākās atzīmes piederībai sniedza gan tie respondenti, kas nebalso EP vēlēšanās, gan arī tie, kas devās balsot.

Tie, kas Latvijas piederībai likuši zemākas atzīmes, kritizējuši valsti par birokrātiju, to, ka "cilvēkam nav vērtības" un to, ka starp politikā un vēlētajiem ir dziļa plaisa. **Biežāk novērotās atzīmju kombinācijas bija +5 Latvijai un +2 vai +3 ES, kā arī +3 Latvijai un 0 ES.**

*2020. gada pētījumā respondentiem tiek uzdots novērtēt piederību ES un Latvijai, savukārt 2019. gadā tiek uzdots jautājums novērtēt savu ES un Latvijas patriotismu.

Arī 2019. gadā respondentiem tika uzdots novērtēt savu piederību ES un LV. Kopumā novērojams, ka **piederība ES un Latvijai ir abos rādītājos pieaugusi**. Izteiktāk tas novērojams piederībai Latvijai, kur vidējais vērtējums audzis no +3 līdz +3,9 2020. gadā, savukārt vidēji piederība ES ir palielinājusies par nelielu soli – 0,1 punktu, tātad no +2,2 līdz +2,3 2020. gadā. Kritērijam “ES patriotisms” biežākās atbildes 2019. gadā bija +3 (21 %) un +2 (18 %), savukārt kritērijam “Latvijas patriotisms” +3 (26 %), +4 (24 %) un +5 (22 %). 10 % patriotismu attiecībā pret ES novērtēja ar negatīvu atzīmi, bet patriotismu pret Latviju – 6 %, kas gan Latvijas, gan ES gadījumā ir sliktāks rādītājs nekā 2020. gadā.

Iedzīvotāju rīcība dabas aizsardzībai

Mums bieži prasa, vai līdzīgam ņemamie trauki ir no dabai draudzīga materiāla. To ir grūti vienmēr nodrošināt, tas ir ļoti dārgi. Tāpēc šādas iniciatīvas būtu jāatbalsta finansiāli arī ES līmenī

Kafejnīcas menedžeris (Rīga), uzskata, ka patērētāji jau pašlaik aktīvi interesējas par iespējām sargāt dabu

Bioloģiskā lauksaimniecība jāatbalsta ar patiesu izpratni, nevis tāpēc, ka daži nodarbojas, vai tāpēc, ka var saņemt atbalstu

Kultūras jomas pārstāve (Vidzeme), aicina taupīt resursus un šķirot atkritumus pārdomāti

Vaicāti par jomām, kurās Latvijas iedzīvotāji paši varētu aktīvāk rīkoties, lai sargātu dabu nākamām paaudzēm, respondenti akcentē - **jārēķinās, ka modernizāciju nevar un nevajag apstādināt, jābūt vidusceļam starp biznesa attīstību un vēlmi dzīvot zaļāk**. Respondenti galvenokārt uzskata, ka **dabas saudzēšana var sākties, ja mājās, skolā, darbā un atpūtas brīžos tiek mainīti iedzīvotāju paradumi**, piemēram, šķirot atkritumus, neatstāt tos aiz sevis mežā, izvērtēt pārvietošanās veidus. Rosināts arī apkaimēs turpināt labi iesāktās talku tradīcijas, kas palīdz sakopt vidi un vienlaikus mazina vēlmi piesārņot dabu.

Interesu grupu pārstāvji mudina, pērkot jaunu elektroierīci, novērtēt tās jaudu un enerģijas patēriņu, kā arī labot salūzušās ierīces; līdzņemšanas kafijas vienreizlietojamā iepakojuma vietā lietot daudzkārt izmantojamās glāzes; plānot savus pārtikas un apģērba pirkumus un pirkt tikai nepieciešamo apjomu; doties uz veikalu ar savu iepakojumu, kur iesvērt produktus. Uzņēmēji un lauksaimnieki tiek aicināti mazāk lietot pesticīdus, kas kaitē videi un veselībai. Savukārt pašvaldībām rosināts efektīvāk nodrošināt šķirotu atkritumu pārstrādi, kā arī ieviest vairāk atkritumu urnas dažādās pastaigu vietās.

Latvijā būtu jānodrošina, lai veikalos iepakojuma depozīta sistēma tiktu ieviesta efektīvi un patiešām pildītu savu funkciju. Respondenti arī rosina sekmēt veco riepju un būvgružu nodošanu īpašos punktos, neļaut Latvijā pārstrādāt bīstamos atkritumus, piesārņot ūdenstilpnes, kā arī bargi sodīt par pārkāpumiem, piemēram, ostām būtu jāuzņemas kruīza kuģu atkritumu apsaimniekošana, nepieļaujot, ka tie, pēc aptaujāto teiktā, tiek izgāzti atklātajos ūdeņos. Respondenti arī norādījuši, ka būtu svarīgi radīt zaļo enerģiju bez krāpnieciskām darbībām, uzsverot, ka nedrīkst atkārtot obligātā iepirkuma komponentu (OIK) neveiksmes, lai neveidotos priekšstats, Zemgales zemnieka vārdiem runājot, ka “zaļā domāšana ir tikai līdzeklis naudas atmazgāšanai”.

Lai dzīvotu zaļāk, svarīgi **izglītot sabiedrību, jo īpaši bērnus**, kuri, kā norādījuši atsevišķi respondenti, dabas saudzēšanas ziņā jau tagad mēdz būt apzinīgāki par pieaugušajiem. ES atbalsts varētu būt dažādām izglītojošām programmām, kā arī uzņēmumiem, pašvaldībām un NVO, kas ievieš patiesi videi draudzīgas iniciatīvas un rīkojas atbilstoši ES Zaļajam kursam.

Par Eiropas Parlamenta darbu:

Eiropas Parlaments (EP) un ES Padome (ES dalībvalstu ministri) kopīgi pieņem ES likumus – regulas un direktīvas – daudzās jomās. Šie likumi pēc tam ir pamats daudziem ES valstu nacionālajiem likumiem. Piemēram, Latvijā līdz pat 80% likumu balstīti uz ES lēmumiem. Lai arī Eiropas Komisija (EK) ir vienīgā Eiropas likumu iniciatore, EP var norādīt, kādi tiesību akti būtu vēlami, un prasīt EK, lai tā sagatavo likumdošanas priekšlikumus.

- Aktuālais - EP biroja Latvijā mājas lapā www.europarl.lv, kur arī publicēts no Latvijas ievēlēto EP deputātu pirmajā darba gadā paveiktais.
- EP likumdošanas observatorija <https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/home/home.do>
- Vietne “Ko manā labā dara Eiropa” <https://what-europe-does-for-me.eu/lv/portal>
- EP biroja Latvijā sociālo mediju kanāli:
  - “Facebook” www.facebook.com/Eiroparlaments
  - “Twitter” www.twitter.com/EP_Riga
  - “Instagram” www.instagram.com/eiropasparlaments
  - “YouTube” <https://www.youtube.com/user/eiroparlaments>